

Покращене харчування в закладах охорони здоров'я для членів ДФТГ: аналітика

ДФТГ — добровольчі формування територіальних громад

ТРО — територіальна оборона

МОУ — Міністерство оборони України

Ключове питання: визначити, що таке “заходи підготовки ДФТГ до виконання завдань ТРО”, оскільки члени ДФТГ під час участі в заходах підготовки чи під час виконання обов’язків ТРО можуть зазнавати травм, контузій, каліцтва або захворювань, що надає їм право на покращене харчування під час лікування.

Мета: дослідити, чи члени ДФТГ мають право на безкоштовне покращене харчування в закладах охорони здоров’я.

Відповідно до п. 1 ст. 11 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей"¹ **військовослужбовці** під час лікування та реабілітації в закладах охорони здоров'я всіх форм власності та підпорядкування забезпечуються за рахунок державного бюджету покращеним харчуванням. Оплату витрат на покращене харчування військовослужбовців здійснює Міністерство оборони України за фактом надання послуги на підставі щомісячного звіту закладу охорони здоров'я.

Постановою КМУ від 13 серпня 2024 р. № 955 затверджено Порядок забезпечення покращеного харчування військово-службовців під час лікування у закладах охорони здоров'я усіх форм власності та підпорядкування відповідно до норм, які застосовуються у військово-медичних закладах².

Пунктом 3 цього порядку визначено, що його дія поширюється **на військовослужбовців**.

Водночас ч. 2 ст. 24 Закону України "Про основи національного спротиву"³ передбачено, що на членів ДФТГ **під час їх участі в заходах підготовки ДФТГ, а також виконання завдань територіальної оборони** поширюються гарантії соціального і правового захисту, передбачені Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей".

З вищенаведеного випливає, що члени ДФТГ мають право на безоплатне покращене харчування в закладах охорони здоров'я, якщо потреба в лікуванні виникла під час:

- 1. участі в заходах підготовки ДФТГ;**
- 2. виконання ДФТГ завдань ТРО.**

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2011-12#n131>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2024-%D0%BF>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20>

Слід зазначити, що чинний порядок поширюється тільки на військовослужбовців, а окремого порядку щодо безоплатного покращеного харчування в закладах охорони здоров'я членів ДФТГ немає.

Положенням про добровольчі формування територіальних громад, затвердженим постановою КМУ від 29 грудня 2021 р. №1449⁴, передбачено, що підготовка ДФТГ до виконання завдань ТРО здійснюється відповідно до Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1447⁵ (далі — Порядок № 1447).

Порядком № 1447 передбачається, що підготовка добровольчих формувань організовується та проводиться **відповідно до каталогу завдань за стандартами та програм підготовки добровольчих формувань, що розробляються Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил та затверджуються Генеральним штабом Збройних Сил**. Програма підготовки добровольчих формувань погоджується із Командуванням Сил спеціальних операцій Збройних Сил.

Відповідно до п. 8 Порядку № 1447 підготовка добровольчих формувань здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил за територіальним принципом.

Згідно з п. 9 Порядку **за предметами навчання** з членами добровольчих формувань проводиться індивідуальна підготовка.

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF>

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2021-%D0%BF#Text>

Колективну підготовку **(забезпечення злагоджених дій добровольчих формувань)** здійснює безпосередньо командир добровольчого формування за територіальним принципом. Після завершення колективної підготовки проводиться **тактичне (тактико-спеціальне) навчання**.

Заняття (навчання) проводяться згідно з нормативними актами органів військового управління Збройних Сил під загальним керівництвом керівника штабу району (зони) територіальної оборони. **Заняття (навчання)** можуть проводитися як у складі добровольчих формувань, так і разом з підрозділами територіальної оборони та іншими складовими сил безпеки і оборони.

Отже, з огляду на викладене, питання підготовки ДФТГ включає наявність щонайменше:

- 1) предметів навчання;**
- 2) забезпечення злагоджених дій ДФТГ;**
- 3) тактичне (тактико-спеціальне) навчання;**
- 4) заняття (навчання).**

Відповідно до п. 10 Порядку № 1447 підготовка членів ДФТГ здійснюється із залученням місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування, інструкторсько-викладацького складу військових частин (підрозділів), навчальних центрів, вищих військових навчальних закладів Збройних Сил, сил оборони та волонтерських організацій.

Як впливає з наведеного вище, чинне законодавство не передбачає більш детального регулювання питання, що саме входить до поняття "заходи підготовки ДФТГ до виконання завдань ТРО". Водночас якщо звернутися до досвіду місцевих ДФТГ, то на Львівщині заходами підготовки можуть бути:

- снайпінг;
- перша медична допомога на полі бою;
- ведення вогню з протитанкових засобів;

- бій у міській забудові;
- зачистка приміщень;
- ведення вогню з протитанкового засобу NLAW;
- спеціальна тактична підготовка;
- інженерна справа;
- евакуація пораненого бійця;
- тактична медицина;
- аеророзвідка;
- поводження зі зброєю;
- тактика ведення бою;
- топографія;
- фортифікаційна справа;
- саперна справа.⁶

Ірпінська громада повідомляє про проведення навчання цивільного населення за програмою, затвердженою командувачем військ ТРО ЗСУ, зокрема, навчають:

- психології;
- основ лідерства;
- базовій першій допомозі;
- тактичній медицині;
- військовій топографії;
- військовому зв'язку;
- виживанню в складних умовах;
- підготовці з РХБ захисту;
- інженерній підготовці;
- вогневій підготовці.⁷

⁶ Як готують бійців ДФТГ і чи воюють вони на передовій? URL: <https://armyinform.com.ua/2023/05/02/yak-gotuyut-bijcziv-dftg-i-chy-vouyut-vony-na-peredovij/>

⁷ Національний спротив Навчальний курс підготовки до національного спротиву. URL: <https://www.vartairpin.org/natssprotyv>

Додаткові аспекти дослідження

Отож, на якій підставі МОУ може фінансувати покращене харчування під час лікування травм, контузій, каліцтв, поранень чи захворювань членів ДФТГ так само як військових?

З огляду на відсутність у чинному законодавстві порядку, який би регулював питання покращеного харчування під час лікування для ДФТГ, складається ситуація, що члени ДФТГ, на жаль, не можуть скористатися такою пільгою.

Пропозиції від ГО "Юридична сотня"

З аналізу чинного законодавства випливає, що члени ДФТГ так само мають право на статус учасника бойових дій чи статус особи з інвалідністю внаслідок війни. Статус особи з інвалідністю внаслідок війни є більш пов'язаним з медичною компонентою, тому візьмемо до уваги саме це питання.

Відповідно до пп. 10 п. 22 постанови КМУ "Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи" від 15 листопада 2024 р. № 1338, у разі настання інвалідності у зв'язку з пораненням, контузією, каліцтвом або захворюванням, одержаними під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, під час безпосередньої участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, особам, зазначеним у пунктах 11-16 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (крім військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців Сил територіальної оборони) та осіб, зазначених у пункті 12 частини другої статті 7 Закону України "Про статус

ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”), надаються такі документи:

- медичні документи про звернення за медичною допомогою із зазначенням обставин одержання поранення, контузії, каліцтва, захворювання;
- документи, які визначені абзацами третім, шостим, сьомим або десятим підпункту 1, абзацом четвертим підпункту 2, абзацом третім підпункту 3 чи абзацом третім підпункту 4 пункту 4 Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2015 р. № 685 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 74, ст. 2434; 2024 р., № 37, ст. 2305) (далі — поранення, контузія, каліцтво або захворювання, пов’язані з забезпеченням проведення антитерористичної операції або заходів проти військової агресії Російської Федерації проти України);

В абз. 6 пп. 1 п. 4 Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2015 р. № 685 передбачаються наступні документи:

- контракт добровольця територіальної оборони;
- довідка за формою згідно з додатком 6 до Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 413, видана командиром військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил, під безпосереднім керівництвом і контролем якого діє добровольче формування територіальної оборони, за клопотанням командира добровольчого формування територіальної оборони.

Отже, для встановлення членам ДФТГ статусу особи з інвалідністю внаслідок війни та причинного зв'язку інвалідності з участю в бойових діях, потрібно надати **контракт добровольця та довідку про безпосередню участь у бойових діях**. Водночас заходи підготовки не є участю в бойових діях, а отже, такий документ не може бути наданим, а також не підтверджує участь особи у відповідних заходах. Проте надання лише контракту добровольця для отримання відповідної пільги може бути шляхом до можливих зловживань у зв'язку з відсутністю дійсного підтвердження травмування під час підготовки. Отже, є потреба у врегулюванні цього питання.

На нашу думку, перш за все необхідно нормативно врегулювати питання надання членам ДФТГ покращеного харчування під час лікування. По-друге, є потреба створити для ДФТГ аналог довідки про обставини травми, поранення, контузії, каліцтва (як для сил оборони) та закріпити її на нормативному рівні. Таку довідку буде видавати командир ДФТГ. Водночас для уникнення зловживань слід розробити детальний механізм її видачі та підстави притягнення до відповідальності у разі невидачі.

Разом з тим питання довідки про травму під час підготовки не вирішує проблему, якщо член ДФТГ буде проходити лікування у зв'язку із захворюванням. У такому разі пропонуємо звертати увагу на медичні документи, які вказують початок скарг на наявність певних захворювань, а також враховувати участь у ДФТГ з огляду на положення контракту добровольця.

Автор: Засоба Юлія